

С.Г. Стельмашук

УКРАЇНЬСЬКА АКАДЕМІЯ ДРУКАРСТВА: ВІХИ СТАНОВЛЕННЯ

Українська академія друкарства – вищий навчальний заклад України, якому надані ліцензії на підготовку фахівців усіх спеціальностей поліграфічної галузі, видавничої справи та книгорозповсюдження. Основною сферою діяльності академії є навчальна робота, поєднана з виховною та науковою роботою. Головна мета – формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до поновлення своїх знань і швидкої адаптації до змін, що відбуваються у видавничо-поліграфічному комплексі в умовах ринкової економіки.

Українська академія друкарства – спадкоємниця й правонаступниця Українського поліграфічного інституту ім. Івана Федорова (УПІ), історія якого розпочалася 1930 року. Саме тоді були об'єднані поліграфічні факультети Київського й Харківського художніх інститутів і створений єдиний вищий навчальний заклад для вишколу кадрів поліграфії та видавничої справи.

У 1932 році для інституту було збудовано спеціальне приміщення, на базі УПІ відкрито навчально-поліграфічний комбінат (інститут, технікум, три робфаки, з них один у Києві). 1935 року відбувся перший випуск спеціалістів видавничої справи та поліграфії. За довоєнні роки інститут підготував близько 400 спеціалістів.

Під час війни інститут тимчасово припинив свою діяльність. Сотні викладачів, співробітників і студентів були мобілізовані на фронт. Багато з них загинули на полях Другої світової війни. Після звільнення Харкова інститут відновив роботу. Відродження його відбувалось у надзвичайно важких умовах, оскільки матеріальна база була майже цілком знищена. У 1944/45 н.р. в інституті навчалось лише 82 студенти.

З 1945 року відкривається нова сторінка в історії УПІ: інститут переводять до Львова, де для нього було виділено приміщення на вул. Підвальній.

Першим директором інституту був призначений доцент, кандидат технічних наук Юліан Станіславович Келлер. На долю директора Келлера Ю.С. випала важка ноша – перенесення нав-

чання спеціалістів вищої категорії з Харкова до Львова. Юліан Станіславович був родом із Західної України – уродженець села Колоколин Рогатинського повіту Станіславської області, за фахом – інженер-механік за спеціальністю „Теплотехніка” (у 1929 році закінчив Київський політехнічний інститут). На посаді директора доцент Келлер Ю.С. провів велику роботу по підборі кадрів професорсько-викладацького складу, створенню навчально-лабораторної бази, організації бібліотеки інституту, ремонту й обладнанню аудиторій та гуртожитку, організував їдальню, інфраструктуру. Водночас Келлер Ю.С. був завідувачем кафедри машинознавства. Велику увагу приділяв фізичному вихованню молоді. За вагомий внесок у процес створення вишого навчального закладу по підготовці фахівців для видавництва і друкарень Келлер Ю.С. був нагороджений медаллю.

Перші роки роботи інституту у Львові з погляду сьогодення виглядають скромно. У 1945 році інститут випустив лише 7 інженерів-технологів і 5 інженерів-економістів. Учорашні фронтовики завершували перервану освіту. Випускниками інституту в перші повоєнні роки були: професор, доктор мистецтвознавства Я.П.Запаско; професор, кандидат технічних наук Г.Д.Толстой; доцент М.А.Прядко; ст. викладач М.С.Мілованов; кандидат технічних наук А.В.Золотухін; визначні керівники в галузі поліграфії і видавничої справи Ю.П.Горелік, С.М.Горбонос, М.І.Бадах, П.В.Карпов, Л.Ю.Куликовський, В.П.Ресенчук та ін.

У 1959 році на базі навчально-консультаційного пункту було відкрито Київський вечірній факультет (КВФ), який відіграв значну роль у забезпеченні столиці України висококваліфікованими кадрами для поліграфічних підприємств, видавництв, науково-дослідних установ галузі книжкової торгівлі. У 1989 році КВФ реорганізовано в поліграфічний факультет Київського політехнічного інституту.

1962 року створено загальнотехнічний факультет інституту у м. Хмельницькому, який у 1966 році було реорганізовано у Хмельницький філіал УПІ (згодом на базі цього філіалу був організований Хмельницький технологічний інститут побутового обслуговування, з якого виріс сьогодні Технологічний університет Поділля).

З 1952 до 1973 року ректором УПІ працював заслужений працівник вищої школи України, доцент Володимир Григорович

Шпіца. За час його керівництва було розширено матеріальну базу інституту, збудовано два студентські гуртожитки, організовано три галузеві науково-дослідні лабораторії, відкрито аспірантуру (у 1953 році).

У 1973 – 1989 роках УПІ очолював професор, кандидат технічних наук, відомий спеціаліст у галузі автоматизації і комплексної механізації процесів поліграфічного виробництва Григорій Денисович Толстой. За час його роботи на посаді ректора було здійснено будівництво першої черги нового інститутського комплексу на вул. Підголосько, розпочалося докорінне оновлення матеріально-технічної бази, зокрема, широке впровадження у навчальний процес електронної техніки, відкрито нову спеціальність „Книгознавство та організація книжкової торгівлі”.

24 жовтня 1989 року в інституті відбулися перші демократичні вибори ректора за участю представників професорсько-викладацького складу, навчально-допоміжного персоналу, адміністративно-господарської частини та студентства. Ректором інституту було обрано тодішнього декана технологічного факультету кандидата технічних наук Степана Миколайовича Гунька. Під керівництвом та за безпосередньою участю професора Гунька С.М. чимало зроблено для демократизації внутрішньо-інститутського життя, гуманізації та українізації викладання навчальних дисциплін, деполітизації навчального процесу, видання підручників, навчальних посібників і методичної літератури й утвердження національних пріоритетів у духовному житті колективу. Було створено 6 нових кафедр: українознавства, суспільно-гуманітарних наук, охорони праці та екології, прикладної математики, технології фототехнічних виробництв, електронних видань; відкрито ряд нових спеціальностей і спеціалізацій: „Облік і аудит”, „Маркетинг”, „Технологія фототехнічних виробництв”, „Фото- та поліграфічні матеріали”, „Технологія поліграфічного машинобудування”, „Машини та технологія пакування”, „Комп’ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва”; значно розширився парк електронно-обчислювальної та сучасної поліграфічної техніки; у навчальний процес впроваджено нові дисципліни, що дають студентам знання найновіших сучасних технологій і прищеплюють необхідні навички для роботи в умовах ринку та вільної конкуренції. Інститут взяв діяльну участь у відновленні товариства „Просвіта”, а також у відродженні Науко-

вого Товариства ім. Т.Шевченка у Львові, ставши в 1989 році одним із перших його колективних членів.

З 1976 року в інституті розпочато вишкіл фахівців для поліграфії зарубіжних країн. Першими іноземними студентами були представники Болгарії, Куби, Гани й Кенії. З роками кількість іноземних студентів зростала, а географія країн, з яких вони прибували на навчання, розширювалася: на сьогодні для 32 країн Європи, Азії, Африки і Латинської Америки вже підготовлено більше двохсот спеціалістів. Українська академія друкарства продовжує прийом на навчання іноземних громадян з ближнього й далекого зарубіжжя. В академії створено деканат роботи з іноземними студентами, який протягом багатьох років очолювала вмілий організатор і виховник Олена Степанівна Яхимович. Для студентів-іноземців організовані курси з вивчення української мови.

Пожвавилася й наповнюється новим змістом культурно-громадське життя колективу. У 1989 році створено Товариство української мови ім. Т.Г.Шевченка „Просвіта”. Воно разом з осередком Союзу українок систематично організовує відзначення ювілейних дат та вшанування видатних діячів української історії, науки, культури, влаштовує просвітницькі лекції та конференції.

Плідну роботу провів колектив УПІ, готуючись до державної атестації. За рішенням міжгалузевої акредитаційної комісії від 30 червня 1994 року та наказом Міністерства освіти від 13 липня 1994 року на базі УПІ створена Українська академія друкарства – вищий навчальний заклад 4-го рівня акредитації.

У 1997 році до УАД окремим структурним підрозділом увійшов поліграфічний технікум, який очолює доктор технічних наук, доцент Дурняк Б.В.

Українська академія друкарства нині має в своєму складі чотири факультети (з 19-ма) кафедрами й один технікум, готує висококваліфікованих фахівців тринадцяти спеціальностей для України та зарубіжних країн. Крім того, в академії працюють підготовче відділення, підготовчі курси, аспірантура, докторантура, дев'ять науково-дослідних лабораторій, бібліотека, є три гуртожитки і студентський клуб.

Найголовнішою сферою діяльності академії є навчальна робота, яку органічно доповнюють виховна та наукова робота.

Головним завданням навчального процесу в академії є реалізація змісту освіти, визначеного в державних нормативних документах і навчальних планах, з використанням системи організаційних і дидактичних заходів, а також широкого застосування інформаційних технологій навчання. Головна орієнтація при цьому – формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до поповнення своїх знань і швидкої адаптації до змін, що відбуваються у ВПК в умовах ринкової економіки.

Сьогодні академія готує фахівців видавничо-поліграфічної галузі за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавр, спеціаліст, магістр таких спеціальностей: „Видавничо-поліграфічна справа”, „Фото- та поліграфічні матеріали”, „Образотворче декоративно-прикладне мистецтво” (спеціалізація „Графіка”), „Економіка підприємства”, „Маркетинг”, „Облік і аудит”, „Видавнича справа і редагування”, „Товарознавство і комерційна діяльність” (спеціалізація „Книгознавство і комерційна діяльність”), „Поліграфічні машини і автоматизовані комплекси”, „Машини та технологія пакування”, „Автоматизоване управління технологічними процесами і виробництвами”, „Комп’ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва”, „Технологія машинобудування”.

Академія готує також молодших спеціалістів. Їх навчання здійснює поліграфічний технікум УАД за такими спеціальностями: „Друкарське виробництво”, „Виготовлення друкарських форм”. „Обслуговування та ремонт поліграфічного обладнання”, „Бухгалтерський облік”, „Товарознавство та комерційна діяльність”, „Видавнича справа та редагування”, „Дизайн”, „Брошурувально-палітурне виробництво”.

Навчання в УАД ведеться за денною та заочною формами як на державне замовлення, так і за рахунок юридичних і фізичних осіб (за контрактом); в академії діє екстернат.

Випускники академії успішно працюють у друкарнях та на поліграфічних підприємствах різних форм власності, у видавництвах, редакціях періодичних видань, засобах масової інформації, книгарнях, рекламних організаціях, на підприємствах, до яких належить друкарська справа.

В академії працюють спортивні секції з багатьох видів спорту, зокрема, таких, як: спортивні танці, аеробіка, волейбол, легка атлетика, настільний теніс, армрестлінг, шахи, плавання,

боротьба, лижний спорт. Значний вклад у розвиток фізичної підготовки студентів робить завідувач кафедри фізичного виховання доцент Галина Григорівна Лапшина.

Уперше в Україні 11 – 13 жовтня 2000 року під егідою Міністерства освіти і науки України в академії відбулася науково-методична конференція на тему „Шляхи реформування заочної (дистанційної) вищої освіти”, ініціатором та одним з організаторів якої був декан заочного факультету Ігор Васильович Барановський. УАД виступила ініціатором використання електронних видань, телекомунікації та інформаційно-комунікаційної мережі для ширшого розгортання дистанційної вищої освіти. Учасники конференції, працівники вищої освіти з усіх регіонів України, підтримали ідею розвитку дистанційної освіти в контексті переходу до інформаційного суспільства.

Виховання в УАД здійснюється за Концепцією національно-громадянського виховання студентської молоді, яка недавно затверджена колегією Львівської держадміністрації і в розробці якої брала участь академія.

Активну участь у національно-патріотичному вихованні студентів беруть кафедра українознавства (завідувач – доцент Микола Васильович Старовийт), осередок товариства „Просвіта” при УАД (голова – Оксана Іванівна Думанська), Союзу українок (голова – Ольга Мирославівна Кривдик), Педагогічного товариства ім. Г.Вашенка (голова – Ольга Василівна Антоник), хори „Літопис” та „Нескорені” (маестро Богдана Іванівна Сімович).

В академії утверджуються відроджені традиції українського народу: колективно відзначаються свята Святого Миколая, Нового року, Різдва Христового та Маланки з колядками та вертепом, День матері тощо.

При проведенні виховної роботи в академії широко використовується спадщина видатного українського педагога професора Григорія Вашенка, виховна система якого орієнтується на український виховний ідеал незалежної держави.

У перспективі, і то недалекій, УАД стане національною академією з оновленими лабораторіями, сучасним устаткуванням і потужною комп'ютерною технікою. Випускники її, вважаю, добре підготовлені для праці на сучасних поліграфічних підприємствах, у видавництвах і закладах книготоргівлі, знають секрети свого фаху, мають навички роботи на комп'ютерах, воло-

діють іноземними мовами. Відгуки про випускників УАД якнайкращі, але, на жаль, вони часто працюють за межами отчої поліграфії, у той час як дилетанти змушені опановувати ази друкування.

У даний час Українська академія друкарства – сучасний вищий навчальний заклад, глибоко національний, патріотичний і демократичний за своєю суттю, відкритий до інновацій в організації та проведенні навчально-виховної роботи. З оптимізмом крокує у майбутнє, бо бачить себе навчальним закладом європейського рівня, випускники якого, носії правдивого друкованого слова, зроблять багато для розвитку культури українського народу, національного й духовного відродження України, становлення на віки незалежності нашої Вітчизни.